

**»DOGAĐAJ FATIMA STO GODINA POSLIJE.
POVIJEST, PORUKA I AKTUALNOST«
24. MEĐUNARODNI MARIOLOŠKO-MARIJANSKI KONGRES
Fatima, 6. – 11. rujna 2016.**

Valerija Nedjeljka KOVAČ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
valerija.kovac13@gmail.com

»Događaj Fatima sto godina poslije. Povijest, poruka i aktualnost« naziv je 24. međunarodnoga mariološko-marijanskog kongresa, koji je održan od 6. do 11. rujna ove godine u Fatimi. Kongres, koji su u povodu stote obljetnice fatimskih ukazanja organizirali Međunarodna papinska marijanska akademija (PAMI) i Marijansko svetište u Fatimi, otvoren je u bazilici Majke Božje Fatimske, a pozdravne govore uputili su poseban papinski izaslanik i bivši prefekt Kongregacije za kauze svetaca kardinal José Saraiva Martins, biskup biskupije Leiria-Fatima Antonio Marto, rektor Fatimskog svetišta Carlos Cabecinhas te predsjednik PAMI-a Vincenzo Battaglia. Oko pet stotina sudionika na kongresu interdisciplinarno je nastojalo produbiti i osvijetliti poruku Fatime za današnje vrijeme.

Na plenarnim predavanjima u prijepodnevnim satima predstavljeno je suvremeno stanje Fatime i njezine poruke. Marco Daniele Durate, ravnatelj odjela za studije Fatimskoga svetišta, govorio je u svojem izlaganju »Epistemologija Fatime: slušanje, pripovijedanje, čitanje i tumačenje Fatime tijekom jednog stoljeća« o raznovrsnosti 4 569 knjigâ koje su u prošleme stoljeću napisane o Fatimi te o poteškoćama i kriterijima širenja i interpretacije fatimske poruke po svijetu. Povjesničar Luciano Coelho Cristino predstavio je kritičko izdanje dokumentacije o Fatimi od 1917. do 1930. godine. Kritičku analizu »Sjećanja«, sastavljenih od šest pojedinačnih rukom pisanih pisama sestre Lucije iznijela je profesorica književnosti Cristina Sobral. Japanska mariologinja Luca Maria

Ritsuko Oka govorila je o pobožnosti Bezgrešnom srcu Marijinu iz biblijsko-teološke i specifično fatimske perspektive. Nasljedovanje Krista i suoblčenje Kristu na primjeru djece vidjelaca predstavio je kao glavni teološki sadržaj fatimske poruke teolog Franco Manzi, a lik Marije kakav proizlazi iz fatimskih izvora ocrtao je teolog Antonio Escudero.

Poslijepodne održavala su se predavanja po jezičnim skupinama. Među trinaest marioloških društava i marijanskih pokreta iz Europe, Sjeverne i Južne Amerike, Afrike, Azije i Oceanije, na kongresu je sudjelovalo dvanaest članova Hrvatskoga mariološkog instituta Katoličkoga bogoslovnog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Ivan Karlić, Josip Šimić, Gabrijel Mioč, Valerija Kovač, Marija Pehar, Manda Svirac, Anto Barišić, Andrea Filić, Vanda Kraft Soić, Petar Lubina, Ana Begić i Tomislav Filić.

U deset izlaganja članovi HMI-a obradili su različite aspekte fatimske poruke: 1) Ivan Karlić: »Eshatološki sadržaj fatimske poruke«; 2) Josip Šimić: »Fatimska i druga marijanska ukazanja: povijesno-teološka i fenomenološko-antropološka analiza«; 3) Valerija Kovač: »Poimanje povijesti prema fatimskoj poruci«; 4) Marija Pehar: »Pobožnost Srcu Marijinu – interpretacija u svjetlu koncilске mariologije«; 5) Manda Svirac: »Fatimska poruka kao Božji dar čovječanstvu preko djece«; 6) Anto Barišić: »Gospa Fatimska u teologiji svetoga Ivana Pavla II.«; 7) Andrea Filić – Vanda Kraft Soić: »Fatima u kontekstu mariologije Renéa Laurentina«; 8) Petar Lubina: »Aktualnost fatimske poruke u crkvama Gospe Fatimske u Hrvatskoj«; 9) Ana Begić: »Gospa Fatimska kod izabраниh hrvatskih teologa«; 10) Tomislav Filić: »Gospa Fatimska u propovjedima izabраниh franjevačkih propovjednika«.

Najprije su predstavljeni eshatološki sadržaj i vizija povijesti sa svojim profetičko-apokaliptičkim simbolizmom, iz čega je zaključeno da je svrha fatimske poruke prije svega duhovno-egzistencijalna: nikakvo poticanje »eshatološkoga straha«, kakav je znao prevladavati u katoličkom mentalitetu, ili pretkazivanje nepromjenjive budućnosti, nego opomena i poziv na obraćenje i čovjekovu odgovornost za vlastitu povijest. Fatimska vizija povijesti čovječanstva i njezine eshatološke budućnosti u temelju je biblijska. Ona poziva na prepoznavanje sila zla i grijeha, ali isto tako oštri pogled za znakove Božje prisutnosti, pri čemu se valja čuvati kako od nedovoljnoga razlučivanja znakova vremena tako i od apsolutiziranja specifičnih tumačenja koja sprečavaju interpretaciju u širem simboličnom horizontu. Duhovnu poruku Fatime potrebno je i dalje držati otvorenom i aktualnom, jer je uronjena u dramu čovjekove egzistencije te osvjetljuje put kroz ljudske stranputice prema Božjem hodu s čovjekom (preko Marije) u sadašnjosti i budućnosti. Tu Božju povezanost

s ljudskom poviješću moguće je konkretno uočiti i u marijanskim ukazanjima, koja su se dogodila nešto ranije od Fatime, a na takav način moguće je čitati i kompleksnu povijest Portugala u vrijeme Marijinih ukazanja u Fatimi.

Hrvatski predavači su se zatim osvrnuli na intenzivan odnos prema fatimskoj poruci dvojice velikih teologa. Prvi je Ivan Pavao II., na čiji je mariološki govor općenito imao snažan utjecaj sv. Ljudevit Grignon Montfort i teolog Hans Urs von Balthasar sa svojim primatom marijanskoga principa u Crkvi. No, nakon atentata 1981. godine papa je od fatimske poruke učinio inspirativnu vodilju svojeg pontifikata. Drugi teolog je René Laurentin, koji se na poseban način bavio teološkim pitanjem posvećenja, i u tom kontekstu posvećenja Rusije. Za njega je posvećenje bitno Božji dar pobožanstvenjenja čovjeka koje se početno ostvaruje u krštenju, a njegova realizacija ovisi o čovjekovoj slobodnoj i cjeloživotnoj suradnji s Bogom u vlastitome posvećenju. Teološki razlikuje između »*consecratio*« (vezano samo uz Boga) te »*affidamento*« (koje može biti usmjereno i Mariji) i naglašava da posvećenje drugoga, u ovome slučaju Rusije i cijeloga svijeta, može biti samo votivno.

Polazeći od iskustva vjerničke prakse, zaključili su da je uz sam čin posvećenja još bitnije pastoralno djelovanje koje će umjesto na posvećenju drugoga više inzistirati na vlastitu posvećenju. Takav pastoralan zadatak nameće se i u pitanju štovanja Srca Marijina, da bi se izbjegle pretjerane sentimentalnosti i spiritualizmi u kojima svakodnevna životna aktualizacija evanđelja biva zanemarena.

Naposlijetku, članovi HMI-a istražili su recepciju fatimske poruke u hrvatskome narodu, a ona se najviše manifestira u postojanju velikog broja crkava posvećenih majci Božjoj Fatimskoj ili Bezgrešnom srcu Marijinu, u homilijama i duhovnim napisima nekolicine franjevaca i jednoga dominikanca, najviše u razdoblju od četrdesetih do sedamdesetih godina prošloga stoljeća, te u prilagođenom prenošenju fatimskoga događaja djeci. Pritom se uočavaju dva temeljna naglaska. Najčešće se opširno opisuju događaji ukazanja i njihove popratne pojave, a potom se vjernici pozivaju na osobno življenje fatimske poruke: na molitvu, žrtvu, obraćenje, moljenje krunice i obavljanje pobožnosti prvih pet subota.

Na završetku rada po jezičnim skupinama, hrvatsku jezičnu skupinu posjetio je predsjednik PAMI-a Vincenzo Battaglia. Istaknuo je da Papinska međunarodna marijanska akademija ima hrvatsko porijeklo, jer ju je 1946. godine osnovao fra Karlo Balić, te je zahvalio HMI-u na dugoj tradiciji sudjelovanja na međunarodnim mariološko-marijanskim kongresima.

Cjelina i bogatstvo fatimske poruke došli su još jasnije do izražaja kada je svaka jezična skupina prezentirala zaključke svojih izlaganja i kada su na okruglom stolu biskup Antonio Marto, mariolog Salvatore Perella te redovnica zajednice Oblate Djevice Marije Fatimske predstavili svoje viđenje važnosti i aktualnosti Fatime za današnje vrijeme. Potom je slijedila zajednička posveta svih sudionika te marioloških ustanova, učilišta i društava Bezgrešnom srcu Marijinu u samoj bazilici, koju je predvodio predsjednik PAMI-a Vincenzo Battaglia. Posjet Aljustrelu – rodnome mjestu Lucije, Francisca i Hijacinte te mjestu ukazanja anđela omogućio je kratak pogled u tadašnji seoski život malih vidjelaca i portugalskog naroda.

Kongres je zaključen u nedjelju 11. rujna 2016. godine svečanim euharistijskim slavljem koje je predvodio papinski izaslanik kardinal Saraiva Martins, naglasivši da je Fatima »škola istine jer nas štiti od bajki i uči nas očima vjere gledati na realnost i na Božje srce«. Nasuprot gubitku osjećaja za vrijednosti i dezorijentaciju savjesti, »Majka Božja predstavlja neprolazne principe od kojih se mora polaziti kako bi se ostvario korektan građanski i kršćanski suživot: za život, obitelj, brak, zajedništvo muškarca i žene, karitativnu ljubav i dostojanstvo osobe«, kazao je, među ostalim, u svojoj homiliji kardinal Saraiva Martins.